

SISÄLLYS

Esipuhe	14
Johdanto	17

I Osa MITEN SADUTTAÄ?

Sadutus tiivistetysti	24
Sadutuksen aloittaminen	26
Kertomus syntyy useaan kertaan sadutustapahtumassa	27
Aikuinen saduttajana	29
Mitä on satu?	31
Tarinaa ei arvioida eikä ylitulkita	32
Sadutus ryhmässä	34
Sadun julkistus	37
Kertojalla on tekijänoikeus	41
Tarina kirjataan sanatarkasti	43
Aihesadutukseen siirtyminen	44
Sadutukseen innostaminen ja lasten omat aloitteet	45
Sadutuksessa päästään lähelle toista	48
Sadutuksessa asettaudutaan toisen asemaan	53
Yhteistä iloa	55
Oma mielenkiinto ja kokemusten yhteinen jakaminen	59
Sadun rakennetta ei opeteta	63
Sadutus luo yhteyksiä	64

Sadutuksessa tuotetaan tietoa	72
Säännöllinen sadutus tuo uusia näkökulmia	74
Mitä sadutuksen tuoma tieto kertoo?	79
Sadutuksessa voidaan luoda myös liikettä, kuvia ja musiikkia	83

II OSA SADUTUKSEN SOVELLUSALUEITA

Lapset ja nuoret	86
Pienten sadutus	86
Nuoria sadutetaan	90
Koti- ja vapaa-ajan sadutus	95
Sadutuskokemuksia kerhoista, nuorisotiloista ja perhekahviloista	99
Koulusadutus	102
Monikulttuurisuus	110
Maahanmuuttajataustaisten sadutus	112
Kansainvälisyyttä saduttamalla	118
Satusilta Kotkan ja Beirutin välillä	120
Luonto- ja museosadutus	125
Sadutus eri ammateissa	128
Sadutus kuraattorin, puheterapeutin, terveydenhoitajan, sosiaalityöntekijän ja perhetyöntekijän työssä	128
Sadutus psykologin työssä	131
Sadutus erityisopetuksessa	138
Aikuiset	146
Opiskelijasadutus	146
Työikäiset ja ikäihmiset	148
Aikuisten työsadutus	155

III OSA

SADUTUKSEN TAUSTATEORIOISTA JA LÄHTÖKOHDISTA

Vuorovaikutus opettaa uutta	160
Leikki ja sadutus.	163
Leikistä on moneksi	164
Lapsuus leikissä	165
Leikki luodaan yhdessä	166
Miten ihminen oppii ja kasvaa?	168
Vastavuoroisen suhteen merkitys	168
Oppimista saatetaan estää.	170
Vallitseva käytäntö tutkimuksen valossa	171
Lapsi – leikin, tiedon ja kerrontakulttuurin tuottaja	175
Ihmis- ja tietokäsityksen suhde sadutukseen.	176
Kerronta ja narratiivisuus	178
Lasten oma kulttuuri	179
Lasten kertomusten erityispiirteet	181
Ammattilainen – aktiivinen tiedon tuottaja ja toimintaan vaikuttaja	185
Kootusti sadutuksen pääulottuvuudet	188

IV OSA SADUTUKSEN HISTORIA, KEHITTÄMINEN JA TUTKIMINEN

Tarina sadutuksen synnystä	192
Jokainen tutkimus ja kokeilu tuo uuden näkökulman sadutukseen	197
Lasten tutkivat pienryhmät	198
Sadutus valtaa alaa – lähtölaukaus Satukeikalla	199
Tutkija- ja kehittäjäverkosto laajenee	202
Tutkimustoiminta ulottuu monille aloille.	203
Sadutus ja osallisuuden toimintakulttuuri ankkuroituu kuntiin, toiminta- ja opetussuunnitelmiin sekä päätöksentekoon	210
Sadutus kansainvälisissä toimintaympäristöissä.	211
Palkittu ja laajaa innostusta herättävä menetelmä	214

V OSA

OSALLISUUDEN TOIMINTAKULTTUURIA RAKENTAMASSA

Miten lapset pääsevät mukaan työn suunnitteluun ja toteutukseen?	216
Kysyminen ja vallankäyttö	216
Aikuisten toimintatapoja lasten kanssa	219
Työn kehittäminen muutosnuolen avulla	224
Osallisuutta sadutuksella	226
Tutkiva pienryhmätoiminta luo osallisuutta	228
Ryhmien jako ja yhteiset toimintatavat	229
Aktiivisuus ja omatoimisuus	233
Sadutusdokumentointi	235
Dokumentoinnin erilaisia lähtökohtia	235
Dokumentoijan kysymykset	237
Ketä varten dokumentoidaan?	239
Sadutusdokumentoinnin osatekijät	241
Pedagoginen päiväkirja	243
Kasvunkansiot, portfoliot ja tutkimusarkut	244
Lapset etnografeina -menetelmä on luokkapäiväkirjatoimintaa	245

VI OSA KYSYMYKSIÄ JA VASTAUKSIA SADUTUKSESTA

Miten aloittaa sadutus?	252
Voiko aikuinen antaa sadulle aiheen?	257
Mitä jos satua tulekaan?	259
Mitä jos satu ei tunnu loppuvan?	261
Eikö lapsi opi väärinlaista kieltä, jos kirjaa tarinan kuten lapsi sen kertoo?	262
Voiko sadun videoida?	263
Ovatko rumat jutut sallittuja?	264
Miten sadutus vaikuttaa lapsen itsetuntoon ja innostukseen?	267
Rauhoittaako sadutus?	271
Saako lapsen huolia käsitellä sadutuksella?	272
Voiko sadutuksella vahingoittaa?	274
Miten käy kirjoittamisen opettelulle?	276
Mistä aika sadutukseen?	278
Mitä tapahtuu, jos saduttaa säännöllisesti pidempään?	280
<i>Lisätietoa</i>	284
<i>Lähteet</i>	285

LIITTEET

Liite 1 Toiminnan havainnointi -lomake	300
Liite 2 Muutosnuoli	303
Liite 3 Sadutus	304
Liite 4 Esimerkki seurantapäiväkirjasta sadutustilanteisiin	306
Liite 5 Sadutusohje	310
Liite 6 Esimerkki sadutusdokumentoinnista	315
Liite 7 Satukeikka-hankkeen osallistujat	319
Liite 8 Erilaisia perussadutustapoja	321
Liite 9 Esimerkki toiminnan havainnoinnista	323
Liite 10 Sadutus muuttaa aikuisen tapaa toimia lasten kanssa	325